

ČÍSLO 16, ROČNÍK 1994

CO DĚLAT PRO RODINU?

Svatý Otec Jan Pavel II. poslal k letošnému Zelenému čtvrtku všem kněžím dopis, jehož druhou část přetiskujeme pro jeho závažnost a aktuálnost. Měli bychom jej číst ve chvíli klidu, snad i s tužkou v ruce, abychom si podtrhli některá slova, která budou východiskem k našim dalším konkrétním činům. Problém ozdravení rodin se netýká jen kněží, ale i každého laika. Vrátime se k tomu (i k papežově "Dopisu rodinám") v dalších číslech SVĚTLA.

"Drazí bratři, dnes bych vám rád v duchu předal Dopis, který jsem napsal rodinám... Považuji za příhodné, že Organizace spojených národů vyhlásila rok 1994 mezinárodním rokem rodiny. Církev, zatímco upírá pohled na tajemství Svaté Rodiny z Nazareta, přijímá účast na této iniciativě a nachází v ní znamenitou příležitost k hlásání "evangelia rodiny". Kristus je hlásal svým skrytým životem v Nazaretě, v lůně Svaté Rodiny. Toto evangelium potom hlásala apoštolská církev, jak zřetelně vyplývá z Nového zákona, a později o něm svědčila církev poapoštolská, od níž vyšel zvyk nazývat rodinu *ecclesia domestica* (domácí církev).

Církev v našem století předkládá "evangelium rodiny" hlasem mnoha kněží, farářů, zpovědníků, biskupů a zvláště hlasem Petrova nástupce. Téměř všichni moji předchůdci věnovali rodině značnou část "Petrova učitelského úřadu". II. vatikánský koncil kromě jiného vyjádřil svou lásku k instituci rodiny v pastorální konstituci *Gaudium et spes*, kde zdůraznil nutnost podporovat důstojnost manželství a rodiny v současném světě. Biskupská synoda v roce 1980 stála u zrodu apoštolské exhortace *Familiaris consortio*, kterou lze považovat za "magnu chartu" pastorační rodin. Potíže současného světa, a zvláště rodiny, ke kterým se odvážně postavil Pavel VI. v encyklice *Humanae vitae*, vyžadovaly globální pohled na lidskou rodinu a na *ecclesia domestica* v současné společnosti. Právě to je cílem apoštolské exhortace. V souladu s potřebami současné rodiny bylo nutno vypracovat nové metody pastorační práce. Mohli bychom to shrnout slovy, že péče o rodinu, a zejména o manžele, děti, mládež a dospělé, vyžaduje od nás kněží a zpovědníků především to, abychom na tomto poli objevovali a neustále podporovali apoštolské laiky. Z vlastní zkušenosti vím, že pastorační práce rodin je v určitém smyslu jádrem činnosti kněží na všech úrovních. O tom všem pojednává *Familiaris consortio*. Dopis rodinám jen připomíná a aktualizuje toto bohatství pokoncilní církve. Přál bych si, aby tento Dopis přinesl užitek rodinám žijícím v církvi i mimo ni. Aby sloužil vám, drazí kněží, v pastorační službě, kterou věnujete rodinám. Trochu se podobá Dopisu mládeži z roku 1985, který stál na počátku rozsáhlého apoštolského a pastoračního oživení mládeže ve všech částech světa. Projevem tohoto hnutí jsou Světové dny mládeže, slavené jak ve farnostech, tak v diecézích a na úrovni celé církve - jako nedávno konaný Světový den mládeže v Denveru ve Spojených státech amerických. Tento Dopis rodinám má širší záběr. Problematika rodiny je totiž složitější a univerzálnější. Při přípravě textu jsem se znovu přesvědčil o tom, že učení II. vatikánského koncilu a zejména pastorální konstituce *Gaudium et spes* je opravdu bohatým zdrojem myšlenek a křesťanského života. Doufám, že tento Dopis, inspirovaný koncilním učením, vám bude moci posloužit alespoň tolik, jako všem rodinám dobré vůle, kterým je určen. Abychom mohli k jeho textu správně přistupovat, je zapotřebí vrátit se k úryvku ze Skutků apoštolů, ve kterém čteme, že první společenství setrvala "v apoštolském učení, v (bratrském) společenství, v lámání chleba a v modlitbách" (2,42). Dopis rodinám není tolik učeným pojednáním, jako spíše přípravou a povzbuzením k modlitbě s rodinami a za rodiny.

Drazí bratři, to je první úkol, kterým můžete zahájit nebo rozvíjet pastorační práci a apoštolskou práci rodin ve svých farních společenstvích. Stojíte-li před otázkou, jak uskutečnit úkoly roku rodiny, pak vám povzbuzení k modlitbě, které je v Dopise obsaženo, v určitém smyslu ukazuje nejschůdnější směr, kterým se můžete vydat. Ježíš řekl apoštolům: "Beze mne nemůžete dělat nic" (Jan 15,5). Je tedy jasné, že musíme "dělat spolu s Ním", to znamená na kolenou a v modlitbě. "Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jméno mé, tam jsem já uprostřed nich" (Mt 18, 20). Tato Kristova slova má každé společenství převést do konkrétních iniciativ. Z nich může i přes velmi omezené prostředky vzniknout krásný a bohatý pastorační program. Kolik rodin na světě se modlí! Modlí se děti, kterým na prvním místě patří Boží království (srv. Mt 18,2-5). Díky nim se modlí nejen matky, ale také otcové, a někdy takto znovu nalézají již opuštěnou náboženskou praxi. Nezažíváme to snad při první svatém přijímání? A necítíme snad, jak stoupá "duchovní teplota" mladých, a nejen jejich, při poutích na různá poutní místa? Prastará poutní místa Východu i Západu, počínaje Jeruzalémem, Římem a sv. Jakubem v Compostelle a konče mariánskými poutními místy v Lourdech, Fatimě, v Jasné Goře a mnoha dalšími místy, se v průběhu staletí stala pro zástupy věřících, a jistě také pro

řadu rodin, příležitosti k objevení církve. Rok rodiny má tuto zkušenost potvrdit, rozšířit a obohatit. Nad tím by měli bdít všichni pastýři a všechny instituce zodpovědné za pastorační rodiny..."

VĚRNOST

Když se rozhoduji pro jakoukoliv činnost, musím si ještě uvědomit, zda není zbytečná, co mě k ní motivuje a zda v ní budu moci zachovat věrnost Pánu Ježíši. Je totiž projevem skutečné lásky Jemu dávat přednost přede vším.

Také ve volném čase, když se mi naskytá možnost zábavy, chci si uvědomit, zda mě tato zábava neodtáhne od Tebe, a zda bych toho času mohl daleko lépe využít radostnou službou Tobě, Pane můj a Bože, v jakékoli podobě.

Je skvělé a radostné zachovávat i ve zdánlivých maličkos-tech věrnost tomu, který mě má za svého přítele, a své přátelství ke mně prokázal nad veškerou pochybnost. Vždyť On je můj jediný skutečný přítel!

Panno Maria, drahá naše Matko, veď mě, prosím, ať dokážu být stále věrný!

V.D.

MYŠLENKA NA NEDĚLI

Nedivme se rozpakům apoštolů, když se náhle před jejich zrakem objevil Ježíš. My bychom na jejich místě asi jinak nereagovali. Uplynul ještě krátký čas od chvíle co viděli svého Mistra opuštěného umírat na kříži. Strach, bolesti, zklamání jim zavřely oči.

Je pravda, že slyšeli vyprávění těch, kteří se se zmrtvýchvstalým Ježíšem setkali, ale přece jen po dramatu Velkého pátku, se jim těžko věřilo, že Ježíš skutečně zvítězil nad smrtí. Teď On přichází mezi ně... Bázeň, radost a dojetí se střídají - Ježíš přišel - vše jim vysvětluje a odhaluje smysl slov, která k nim dříve mluvil. Tehdy jim otevřel mysl a oni pochopili za jakou cenu byl vrácen život člověku. Učedníci jsou vyzváni, aby o tom svědčili.

Není to pro ně nikterak jednoduché. Leccos musejí snést, mnozí za to položí i život, ale způsob jakým o tom, hovoří dává jasně tušit, že doopravdy potkali živého Ježíše. Přesvědčivost jejich katecheze přibližuje Boha lidem a k tomu přiblížení jsme vyzváni i my.

Sami pozorujeme kolem sebe, jak se pojem Boha vytrácí z vědomí lidí. Jejich představy se často kryjí s postavkami z filmu francouzského kreslíře a karikaturisty Jeana Eifela.

Někdy se mluví o "smrti Boha" - a přitom dnešní člověk tolik tápe a hledá řešení života - vidí, že si sám nevystačí. Potřebuje mít někoho, kdo ho přijme, pochopí a bude mít rád. A to jedině dosáhne v životě ve společenství s Bohem, který je plný lásky a milosrdenství. Náš bůh je Bohem radosti, pravdy, dobra a krásy... Vidíme to kolem sebe... Odlesk toho všeho nosíme i my.

Nakolik mu věříme, natolik se to projevuje v našem životě. Okolí vnímá jak každý z nás svou víru žije. Vypozorují to blízcí doma i spolu-pracovníci v zaměstnání. Podle našeho projevu si udělají druzí o nás obrázek. Jsme-li smutní, jsme-li škarohlídy nebo nadáváme na všechno možné - pak analogicky z toho vyplyne, že s naší vírou není všechno v pořádku. A naše víra přece není šedivá. Ta dává dynamiku našemu životu. Nejde nám o atraktivnost, ale o věrnost Tomu, který nám zasáhl srdce a dává jiskru do života. V něm se stáváme lidmi v tom pravém slova smyslu. (j)

***Kdo nás uvidí,
ať vidí jak vypadá evangelium,
křesťanský život - Ježíš!***

Karel Foucld

VZTAHY Vatikánu a JAR

Svatý stolec a Jihoafrická republika se rozhodly navázat diploma-tické styky na úrovni nunciatury v Pretorii. V JAR žijí 3 miliony katolíků, což představuje cca 13 procent obyvatel-stva. Naprostou většinu z nich tvoří černoši. Tiskový mluvčí Vatikánu oznámil, že navázání diplomatických styků obou států je třeba vidět v kontextu odstranění rasové diskriminace v JAR.

PAPEŽ SVOLÁVÁ KARDINÁLY

Sv. Otec Jan Pavel II. svolal na 9. a 10. května shromáždění kardinálů, kterých je 141, do Říma. Tématem porady bude příprava Milostivého roku 2000. Na toto setkání pozval papež i ty kardinály, kteří dovršili 80. rok života a nemají už právo účastnit se konkláve.

PAPEŽSKÁ AKADEMIE ŽIVOTA

Mocí papežského motu proprio "Vitae mysterium" povstala 11. února Papežská akademie života. Jejím specifickým úkolem, jak napsal v tomto dokumentu Sv. Otec Jan Pavel II., "jsou informace, výzkumy a formace v oboru hlavních problémů biomedicíny a práva, vztahujících se k obraně života, především pak jejich bezprostřední svazek s křesťanskou morálkou a stanoviskem učitelského úřadu církve".

Členem této nové vědecké instituce se může stát každý odborník bez ohledu na náboženskou příslušnost a světový názor, který podepíše prohlášení, že se zavazuje sloužit lidskému životu od okamžiku jeho početí až po hranici přirozené smrti.

Akademie chce být spojencem všech, kteří bojují na obranu lidského života. Jejím prezidentem jmenoval Sv. Otec francouzského profesora Jeroma Lejeuna, objevitele Downova syndromu.

STRUČNĚ ZE SVĚTA

Mongolský parlament schválil zákon, který vyhlásil buddhismus za státní náboženství. Zákon sice připouští i "cizí náboženství", ale zakazuje jakoukoliv náboženskou činnost, která odporuje "mongolským mravům".
(Radio Vatikán)

Agentura IKA ze Záhřebu oznámila, že represe a teror vůči katolíkům v oblasti Banja Luky v Bosně se dále stupňuje.
(KNA)

NEODPOVĚDNÉ ROZHODNUTÍ

V poslední době se v celém křesťanském světě šíří hnutí proti násilnému ukončení života nenarozeného dítěte - potratu. Nikdo nemá právo ukončit počínající život, ani jeho matka. V mnoha zemích je to trestné. Rovněž tak trestné je škodit na zdraví narozenému dítěti týráním, hladem a jiným fyzickým i duševním trápením.

Škodit na zdraví nenarozenému dosud dítěti je však ponecháno na libovůli matky. To vyplývá z nedávno odhlasovaného dodatku k Zákoníku práce, podle kterého je ponecháno na svobodné volbě matky, zda souhlasí s nočními směnami, ačkoliv z lékařského hlediska je to pro zdravý vývoj nenarozeného dítěte škodlivé. A farizejsky je to zdůvodňováno tím, že matka "může" noční směnu odmítnout a zaměstnavatel jí "musí" vyhovět. Je to hrubý nátlak na těhotnou matku, neboť tato z obav o ztrátu zaměstnání bude nucena většinou s noční směnou souhlasit.

Tento dodatek k Zákoníku práce je nemorální a asociální, poněvadž postihuje matky těch sociálně nejslabších. Manželek pánů poslanců se to ovšem netýká, ty jsou jinak finančně zabezpečeny.

Nejsmutnější ale na tom je, že tento dodatek byl schválen i hla-sy poslanců tak zvaně křesťan-ských stran. Kdyby pro něj ne-hlasovali, nemohl být přijat!

Jan Konečný

OHLÉDNUTÍ DO HISTORIE CÍRKVE

Před 1120 lety, v roce 874, po-křtil slovanský apoštol a věrozvěst svatý Metoděj českého knížete Boři-voje, který za tím účelem přijel na Velehrad. Bořivoj přivedl s sebou do Čech slovanské misionáře v čele s knězem Kaichem. Ten pravděpo-dobně pokřtil kněžnu Ludmilu a řa-du osobností přemyslovského rodu. Sídlem misie se stal Levý Hradec, kde byl postaven první křesťanský kostel na české půdě, zasvěcený svatému Klimentu.

Papež Řehoř X. svolal před 720 lety (roku 1274) XIV. Všeobecný cír-kevní sněm do Lyonu. Sešlo se asi 500 biskupů, přes 1000 nižších du-chovních a zástupci některých pa-novníků. Předním úkolem sněmu bylo zajištění potřebné podpory Sva-té zemi a dále vytvoření církevní unie s Řeky. Jednota s východními národy trvala pouze 10 let a také křížácké výpravy byly brzy ukon-čeny.

K upevnění přímého spojení kato-lické církve v českých zemích s Apo-štolským stolcem v Římě došlo za pontifikátu Lva XIII. před 110 lety (1884). Přispělo k tomu zřízení české koleje Collegium Bohemicum. Od ro-ku 1929 nese název Nepomucenum. Pro náboženský život u nás měla a má kolej veliký význam.
S.Z.

Ten, kdo je plný Ducha sva-tého, mluví rozmanitými jazyky. Rozmanité jazyky jsou rozmanitá svědectví o Kristu, jako například pokora, chudoba, trpělivost a po-slušnost. Těmito jazyky mluvíme, když je na sobě ukazujeme jiným lidem. Živá je řeč, když hovoří skutky. Prosím vás, ať přestanou slova a mluví skutky! My máme plná ústa slov, ale skutky - kde nic, tu nic! Proto jsme prokleti Pá-nem, vždyť on přece proklel fíkov-ník, na kterém nenalezl žádný plod, ale jen listí. Řehoř praví: "Kazateli je uložen zákon, aby ko-nal to, co káže." Nadarmo se ohá-ní znalostí zákona někdo, kdo svými skutky bourá nauku.

Avšak apoštolové "mluvili tak, jak jim Duch svatý vnukal, aby promlouvali". Šťastný člověk, kte-rý mluví tak, jak mu to vnuká Duch svatý, a ne jak jeho duch!

*sv. Antonín z Padovy,
kněz a učitel církve*

PŘED DVACETI LETY ZEMŘEL ŠTĚPÁN KARDINÁL TROCHTA

6. dubna 1974 zemřel v litoměřické nemocnici sedmnáctý litoměřický biskup Štěpán kardinál Trochta.

Pan kardinál se narodil a vyrostl ve valašské vesnici Francově Lhotě. Od dětství to neměl snadné. Podni-kavý veselý otec drobný zemědělec a muzikant mu zemřel, když mu bylo 8 let. Matka zůstala s třemi dětmi sama. Nejstarší Štěpán jí pomáhal vést malé hospodářství a vychovávat mladší sourozence. Po první světové válce odešel studovat na arcibiskup-ské gymnázium v Kroměříži. Matka však onemocněla tuberkulózou a Štěpán musel studia přerušit a vrá-tit se domů hospodařit. Doma kromě hospodaření organizoval mladé, hrál s nimi divadla, pořádal pěvecké a recitační večery, ale přitahovalo ho kněžství. Maminčina nemoc se mezi-tím natolik zlepšila, že když se dově-děl o salesiánech, mohl jít za volá-ním srdce.

Seznámil se se slovenským sale-siánem Don Vagáčem a na jeho po-zvání odjel v roce 1923 do Itálie. Po dobrodružné cestě, na které ve Vídni přišel o peníze, dojel do Foglizza po-blíž Turína v severní Itálii, kde měli Salesiáni aspirantát a noviciát. Byla tam i skupinka slovenských chlapců a mezi nimi také tři Češi, připravo-vali se na noviciát. Mimo to měli slovenští salesiáni přidělený dům na severu pod Alpami v Perose Argen-tině, kde se na vstup k salesiánům připravovali hoši ze Slovenska stu-diem nižšího gymnasia. Trochta brzy pocítil, že je na správném mís-tě, kam ho vedl Boží hlas. A protože nemyslel nikdy jen na sebe, začal, když se seznámil se situací, jednat. Slyšel, že

slovenští salesiáni se bu-dou z Perosy stěhovat na Slovensko do Šaštína a Perosa bude prázdná. Dodal si odvahy a při jedné návštěvě hlavního představeného blahoslaveného Dona Filipa Rinaldiho ho oslovil a požádal zda by dům v Perose nemohli, pro své dílo dostat Češi. Hlavní představený nebyl proti a tak Trochta začal korespondovat s průkopníky Don Boskova Díla ve vlasti, s P. Metodem Klementem OSB v Čechách a Mons. Štanclem na Moravě. Podařilo se skutečně zorganizovat výpravu chlapců z Čech a Moravy, která v prosinci 1924 přijela do Perosy. To už byl Trochta v noviciátě. Byl problém, kdo bude chlapce, kteří neznali italštinu vychovávat. Z počátku pomohli slovenští spolubratři, pak představení našli prvního Čecha salesiána Božího služebníka P. Ignáce Stuchlého, který se stal salesiánem již v roce 1896. Jelikož byl tehdy z Čechů sám, chtěl odejít do misií. Tehdejší hlavní představený blahoslavený Don Michal Rua mu řekl, že jeho misie budou na severu. Ale místo na sever ho poslali na jih do Gorice a do Lublaně. Teprve teď ho představení poslali do Perosy k českým hochům. Trochta od počátku postřehl, že klíčovou postavou nově vznikajícího českého díla bude Don Stuchlý. Přilnul k němu synovskou láskou a věrně s ním spolupracoval až do jeho smrti. A spolupráce bylo třeba. Don Stuchlý i když měl české školy, za ta léta v cizině jazyk zapomněl a musel se česky znovu učit a tak tíha korespondence a propagace spočinula na Trochtovi. Čeští chlapci byli v Perose tři roky. Přijeli sem ještě dvě další výpravy. Trochta přišel do Perosy až v třetím roce. Musel dokončit noviciát a věnovat se alespoň rok studiu filozofie. Ale byl s Perosou v neustálém styku a udržoval také písemný styk s vlastí, kde bylo třeba shánět finanční prostředky na vydržování chlapců.

Když se v roce 1927 přestěhovali chlapci z Perosy do Fryštáku na Moravě přišel s nimi jako jejich asistent i Trochta. Doma rozvinul mohutnou propagační činnost, pořádal přednášky, psal články do různých časopisů. Po roce odchází zpět do Itálie studovat teologii. Představení mu řekli: "Je vás málo a potřebujete mít co nejdříve kněze. Není čas, abys mohl dělat doktorát až po teologii." Trochtovi se podařilo s vypětím stihnout obojí, během teologie vypracoval přidělenou doktorskou práci složil předepsané rigorózní zkoušky na turínské královské univerzitě. Stal se doktorem teologie a druhý den byl v Turíně vysvěcen na kněze.

Po návratu do vlasti si musel odsloužit vojenskou službu a pak se vrhl do práce. Salesiánské dílo v Čechách rostlo. Tíhu růstu nejvíce, vedle "stařečka", jak lidé nazývali prvního českého inspektora P. Ignáce Stuchlého, nesl Trochta. Byl poslán, aby řídil stavbu domu a kostela v Ostravě. Sotva skončil tu byla stavba domu v Praze - Kobylisích a pak v Pardubicích. Mezitím se rozhořela druhá světová válka. Existence našeho národa byla ohrožena. K jeho obraně se spojili nejlepší synové a dcery. Nechyběl ani Trochta. Byl ředitelem domu v Praze a zapojil se do odboje jak mohl. Přišlo, co se dalo čekat. Během heydrichiády byl zatčen gestapem a poslán tam, odkud byl "návrat nežádoucí".

A přece se díky Boží ochraně vrátil. S podlomeným zdravím, ale s cennými zkušenostmi se znovu zapojuje do práce. Spolubratři salesiáni jsou přesvědčeni, že vystřídá v úřadě inspektora "stařečka" Stuchlého. Ale Svatý Otec Pius XII. ho v roce 1947 jmenuje sedmnáctým litoměřickým biskupem. Je nejmladším biskupem českého a slovenského sboru, má nejvíce postiženou diecézi, má pověst dobrého diplomata. Stává se mluvčím biskupského sboru v obtížných jednáních s vládou v těžké situaci jaká v naší vlasti po únorovém převratu pro církve nastala. Pověst o jeho umění vyjednávat nepřeháněla. Podstupoval tím ale nemalé riziko. Jeho robustní postava s žoviálním veselým výrazem přímo lákala, aby se na něj hodně nakládalo. Trochta také povolení velkoryse bral i když věděl, že na to doplatí. A skutečně doplatil, především svým zdravím a u málo informovaných i svou dobrou pověstí. Ale průtahy zachránil čas, který využili jiní, aby se uklidili do bezpečí. Věřil, že obětovat se osobně pro dobrou věc tam, kde se do toho nikomu nechce, má svou hodnotu a sílu a přinese nakonec dobré ovoce. On sám se ho již nedožil. Dožili se ho jiní a on jim ho jistě ze srdce přeje, protože byl skutečnou osobností.

V roce 1951 mnohé překvapilo, když se jeho jméno objevilo mezi těmi, co složili slib věrnosti socialistické republice. V té době byl internován ve své rezidenci, k složení slibu byl násilně odvezen. Když ho přivezli zpět do rezidence, uvítala ho jeho maminka slovy: "Jestli jsi jim to podepsal, nejsi mým synem." Bylo to tvrdé, ale nehájil se, ani před matkou, ani před svými kněžími. Když se na něj sypaly maléry, neměl ve zvyku se z nich vykrucovat. Věřil v Boží prozřetelnost, že ho sama obhájí, bude-li to v zájmu Boží věci. Panna Maria se také nevykrucovala Josefovi z podezření, že má s někým dítě. Nechala to na Bohu. Také Pán Ježíš se nechal fyzicky i společensky znemožnit a mlčel. Biskup Trochta mlčel tak dlouho, až jeho domnělé kolaborantství ocenil režim 25 lety vězení a mnohem později Pavel VI. kardinálským purpurem.

Biskup Trochta se dočkal návratu do své diecéze v roce 1968. Všem velkoryse odpustil, a začal znovu s chutí pracovat. Poměry se však vyvíjely pro církve nepříznivě. Byla znovu zatlačována do kouta, odkud se odvažila v době "Pražského jara" trochu vykročit. Biskupovi Trochtovi to přineslo nová utrpení. Mohl sice cestovat do Říma, ale jak ponižující muselo být pro něj vědomí, že i tam je na každém kroku sledován a hlídán. Kardinálem byl jmenován v roce 1969. Jmenování bylo "in petra", nebylo zveřejněno. Ke zveřejnění došlo až v roce 1973, k velké nelibosti režimu s kterým se tehdy Svatý stolec pokoušel vyjednávat. V té době už kardinál Trochta zase slýchal tolik slibů a hrozeb, že si je nestačil pamatovat. Měl zdravou moravskou páteř a myslel hlavou. Z toho mělo mnoho panských lokajů strach. Neznali jeho laskavou moudrost, otcovské srdce a smysl pro humor, jimiž uměl obejmout každého, kdo ukázal jen trochu dobré vůle.

Trochta byl Kristův kněz, katolický biskup. Muž víry, modlitby a oběti. Dal se vést Matkou Boží, odvažně přemáhal zlo dobrem, a nikdy se nemstil. Byl salesián. Hlásil se k tomu i v době, kdy se to u nás ne-smělo. Dokázal

vychovat z uličníků dobré křesťany a svědomité občany jako sv. Jan Bosko. Nemohl za to, že se mu jich do jeho klientely nahrnu-lo tolik, že všechny vychovat nesta-čil. Ale pracoval pro své malé i velké svěfence, obětoval se za ně a miloval je do posledního dechu, podle svého biskupského hesla: Práce, oběť, lás-ka. Statečně předcházel svůj národ na cestě křížové, jak hlásá nápis na pamětní desce v jeho litoměřické katedrále. A my věříme, že se i dnes z nebe na nás laskavě usmívá i na ty, kteří mu tam pomohli trochu dříve než měl na plánováno.

*P. Ing. Josef Topinka, SDB
sekretář salesiánské provincie*

TELEVIZE V RODINĚ

Uveřejňujeme celé poselství Jana Pavla II. ke Světovému dni sdělovacích prostředků, tedy k 6. únoru tohoto roku.

Milí bratři a sestry,

během posledních desetiletí byla televize hrotem kopí revoluce, která se hluboce dotkla života rodinného. Dnes je televize prvořadým prame-nem zpráv, informací a aktualit pro velmi velké množství rodin. Ona je to, která utváří jejich postoje a názo-ry, jejich hodnoty a modely chování.

Televize může obohatit rodinný život. Může utužit vztahy mezi členy rodiny a povzbudit jejich solidaritu vzhledem k jiným rodinám i vzhle-dem k celé společnosti. Může roz-množovat nejen všeobecné vědomos-ti, ale také znalost náboženství a může nabízet lidem naslouchat Slo-vu Božímu. Může upevňovat jejich náboženskou identitu a obohacovat jejich morální a duchovní život.

Televize však může také hluboce zraňovat život rodiny tím, že propa-guje hodnoty a modely, které degra-dují chování, umožňuje vysílání por-nografická a názorná líčení brutál-ního násilí, vštěpuje morální rela-tivismus a náboženský skepticismus tím, že rozšiřuje deformované a zmanipulované referáty o událostech a aktuálních problémech. Stává se také hlasatelkou vykořisťování a do-volává se nízkých pudů, které vedou k vytváření klamných pohledů na ži-vot a které zabraňují realizaci vzá-jemného respektování, spravedlnosti a míru.

I když nemůžeme ničeho namítat proti televizním programům samot-ným, přece může mít televize nega-tivní účinek na rodinu. Může izolo-vat členy rodiny v jejich osobním životě, může je omezovat v autentic-kých meziosobních vztazích, může také rozdělovat rodinu a odcizovat rodiče dětem a děti rodičům.

Protože mravní a duchovní obno-va lidské rodiny má mít své kořeny v autentické obnově jednotlivých ro-din, pak téma Světového dne spole-čenských komunikací 1994 "Tele-vize a rodinná kritéria pro její zdra-vé užívání" - je skutečně aktuální, zvláště pak v tomto Mezinárodním roce rodiny, kdy svět hledá cesty k posílení života rodinného.

V tomto poselství bych chtěl pře-devším zdůraznit odpovědnost rodi-čů i mužů a žen pracujících v televi-zi, odpovědnost veřejných představi-telů a těch, kteří mají pastorační a vychovatelské úkoly v církvi. V jejich rukách spočívá moc dělat z televize stále účinnější prostředek k pomoci rodinám a k plnění role, která tkví v úkolu stát se silou bojující za mravní a společenskou obnovu.

Bůh svěřil rodičům velikou zod-povědnost pomáhat svým dětem "hledat pravdu a žít podle ní, hledat dobro a uskutečňovat je". To souvisí s jejich úkolem vést děti, aby si vá-žily "všeho co je pravdivé, čestné, spravedlivé, čisté, cokoli je hodno lásky, co má dobrou pověst..." (Filip 4,8).

A tak mimo to, že samotní tele-vizní diváci jsou schopní kritického ducha, *rodiče by se měli aktivně účastnit ve formování svých dětí k návykům správného užívání tele-vize, což je povede ke zdravému lid-skému morálnímu a náboženskému rozvoji.* Rodiče by se měli sami pře-dem informovat o obsahu televizních programů a na základě toho by měli dělat svědomitý výběr pro dobro celé rodiny. Měli by rozhodnout, zda se dívat nebo nedívat. Kritika a hodnocení ze strany náboženských insti-tucí a ostatních zodpovědných sku-pin, stejně tak vysílání zdravých vý-chovných programů mohou zde vel-mi pomoci.

Rodiče by také měli mluvit o te-levizi se svými dětmi a podněcovat je, aby regulovaly množství a kvalitu televizního vysílání, aby vnímaly te-levizi jako prostředek a posuzovaly etické hodnoty skryté v určitých programech, protože rodina je "privi-legovaný činitel v předávání hodnot náboženských a kulturních, které pomáhají člověku vytvářet jeho iden-titu."

Formovat návyky.... Jak?

Formovat návyky v užívání tele-vize u dětí bude možná někdy znamenat prostě vypnout televizor: protože to vyžaduje ohled na ostatní členy rodiny nebo protože užívání bez rozlišování v televizi může být nebezpečné. Rodiče, kteří používají pravidelně televize jako jakési elek-tronické chůvy, vzdávají se své role prvních vychovatelů svých dětí. Ta-ková závislost na televizi může brá-nit členům rodiny vzájemně komuni-kovat pomocí konverzace, společ-

ných aktivit a společné modlitby. Moudří rodiče vědí, že i dobré pro-gramy mohou být nahrazeny jinými zdroji informací, zábavy, výchovy a kultury.

Abyste zajistili ochranu práv rodiny v televizní industrii, rodiče mají po-vinnost vyjádřit své obavy vůči vedení a producentům medií. Často bu-de dobré, když se spojí s druhými rodiči ve sdruženích, která budou zastupovat jejich zájmy u sdělova-cích prostředků, sponzorů, veřej-ných činitelů a státních představi-telů.

Personální obsazení televize - administrace a vedení, producenti a ředitelé, žurnalisté, kameramani a technický personál, ti všichni mají vážnou morální zodpovědnost vůči rodinám, které tvoří velkou část te-levizních diváků. Ve svém profesio-nálním i osobním životě by se osoby, které pracují v televizi, měly anga-žovat ve styku s rodinami, měly by vytvářet komunity ochrany života, lásky a společenské solidarity.

Ve vědomí působení v orgánu, pro který pracují, měli by podporo-vat zdravé hodnoty mravní a du-chovní. Měli by se vyhýbat všemu, co by mohlo zraňovat rodinu v její existenci, stabilitě, vyrovnanosti, v jejím štěstí, ať už se jedná o "ero-tismus a násilí, obranu rozvodů a protispolečenské postoje mladých".

Často se žádá od televize, aby se zabývala vážnými problémy, jako jsou různé lidské nedostatky, sla-bosti a hříchy, aby sledovala jejich důsledky pro individuum i společ-nost, aby sledovala neúspěchy spo-lečenských institucí, to je vlády a náboženství, aby se zabývala těžký-mi problémy smyslu života. Televize se má zabývat těmito náměty způso-bem zodpovědným, bez senzacechti-vosti a s upřímnou péčí o dobro spo-lečnosti, stejně jako s úzkostlivou úctou k pravdě. "Pravda vás osvo-bodí" (Jan 8,32) pravil Ježíš. Po-slední analýza nám pak ukazuje, že veškerá pravda má svůj základ v Bohu, který je také pramenem na-ší svobody a tvořivosti.

Při plnění své veřejné zodpo-vědné činnosti má televizní průmysl respektovat etický kodex, který ob-sahuje angažovanou službu potře-bám rodin a podporu hodnot, které pomáhají rodinnému životu.

Návrhy programů, vytvářené v součinnosti televizního průmyslu s širokým publikem, jsou nevhod-nějším způsobem, aby se televize stávala stále způsobilejší, aby mohla odpovídat na požadavky a hodnoty publika.

Televizní kanály ať již veřejné ne-bo soukromé představují zodpověd-nou službu veřejnosti. Nejsou jen obyčejnou ochranou zájmů obchod-ních, či nástrojem moci a propa-gandy pro elitní společnost ekono-mickou nebo politickou. Jsou zde proto, aby sloužily dobru celé spo-lečnosti.

Jako základní buňka společnosti zasluhuje rodina pomoci a ochrany prostřednictvím zvláštních opatření státu a ostatních institucí. To také ukazuje, že státní moc má zodpo-vědnost i za televizi.

Církev, která uznává důležitost svobodné výměny myšlenek a infor-mací, podporuje svobodu projevu a tisku. Zároveň trvá na tom, že mají být respektována práva jedince, ro-diny a společnosti na soukromý ži-vot, na veřejnou slušnost a ochranu základních hodnot života. Veřejná moc je proto vyzývána, aby usilovala o podporu rozumných etických kri-térií pro programy, které budou dávat přednost lidské rodině a pra-vým hodnotám lidským a nábožen-ským, na nichž je život rodiny po-staven. Je třeba odmítnout vše, co je rodině nebezpečné. Veřejná moc by měla také podpořit dialog mezi tele-vizním průmyslem a veřejností, vy-tvářet struktury a veřejné tribuny, které by to umožnily.

Instituce vázané na církev proka-zují ze své strany skvělou službu ro-dinám tím, že jim nabízejí výchovu pomocí médií a kritiku filmů a pro-gramů. Tam, kde to prostředky do-volí, církevní instituce, mající na starosti sdělovací prostředky, mohou také pomáhat rodinám přípravou a vysíláním programů pro rodinu anebo doporučováním těchto pro-gramů. Biskupská a diecézní konfe-rence by měly pravidelně rezervovat část svého pastoračního programu, týkajícího se sociálních komunikací, televiznímu vysílání pro rodiny.

Protože profesionální pracovníci televize předávají určitou vizi vidění světa širokému publiku, které za-chraňuje děti a mládež, mohou těžit z pastorační služby církve, která jim může pomáhat, aby ocenili etické a náboženské principy, které dávají smysl životu lidí a rodině.

Skutečně by pastorační progra-my měly obsahovat stálou formaci, která by pomohla těm mužům a že-nám v televizi, z nichž mnozí si upří-mně přejí poznat a praktikovat to, co je správné v oblasti etické i morální - aby byli stále více ovlivněni kritérii morálními, stejně tak ve své profesi jako v soukromém životě.

Rodina, založená na manželství, je jedinečným spojením osob, z nichž Bůh vytvořil přirozené a základní já-dro společnosti. Televize a ostatní sdělovací prostředky mají nesmír-nou moc a možnost k tomu, aby podporovaly a upevňovaly toto spo-jení v nitru rodiny, stejně jako soli-daritě s druhými rodinami v duchu služby společnosti.

S pocitem oprávněného uznání za práci televize jako sdělovacího pro-středku uvnitř rodin a mezi rodina-mi, církev samotná spojená v pravdě a lásce Ježíše Krista, Slova Božího - využívá příležitosti Světového dne sdělovacích prostředků 1994, aby povzbudila rodiny samotné, perso-nál medií a držitele veřejné moci, aby odpověděli kladně na výzvu prv-ní a nevytáhlější skupiny ve společ-nosti - rodiny.

Vatikán, 24. ledna 1994

Jan Pavel II.

(Z franc. listu L'homme nouveau přel. Frant. Maliňák)

EUCHARISTICKÁ DUŠE

Jaroslav Olšava

Být eucharistickou duší to není pouze privilegium světců a světic Bo-žích. Není přece každé dílo mistrov-ské, jsou i dobrá díla. Bylo a je mno-ho rodičů a prarodičů, kteří milují svátostného Spasitele vroucněji než učený teolog. Je mnoho pokorných oveček, které předčí v lásce k Nejsvě-tější svátosti svého duchovního pas-týře. Podmínkou je, aby člověk po-korný a ušlechtilý spolupracoval s Boží milostí. Ježíš nám nabízí spo-jenectví a kdo ho s radostí přijal a vytrval v plnění podmínek, nikdy ne-litoval. Známe přece pozvání: "Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi břemenem a já vás obcer-stvím. Vezměte na sebe mé jho a uč-te se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem a naleznete u mne odpočinutí pro svou duši. Neboť mé jho je příjemné a mé břemeno je leh-ké."

Kdo byl více obtížen břemenem než Anna Maria Taigi, dělnice, jejíž muž byl komorníkem u římského šlechtice a na Anně Marii spočívala starost o sedm dětí, o staré rodiče a o malé děti ovdovělé dcery. Dohro-mady sečteno byla to početná rodi-na. Denně všem vařila, na všechny prala a vedla domácnost. Poměry, které ji obklopovaly byly obtížné a vyčerpávající. Tajemství, že to vše klidně zvládla, je dnes málo známé. V každodenním shonu její srdce, ho-řící láskou k svátostnému Spasiteli, bylo posilováno myšlenkou na Ježí-še. Neustále lačněla po sv. přijímání. Nestalo se, aby některý den vyne-chala dobrovolně mši sv. a opomenu-la jít ke stolu Páně. Nestalo se, aby některý den zanedbala návštěvu Je-žíše ve svatostánku. Prožívala tak hluboce Boží přítomnost, že ji nemoh-lo nic vyrušit. Stalo se, že v ulicích Říma povstal revoluční hluk. Vsech-no shromáždění v kostele se poleka-lo a vyběhlo ven. Kostelník volal na Annu Marii, aby toho nechala a taky běžela domů do bezpečí. Když neod-povídala, přibouchnul dveře a utekl. Anna Maria tam zůstala ponořena do hlubokého rozjímání. Vřava na ulici ji nemohla zajímat. Přece kdo je věrným spojencem Ježíše, ten je v bezpečí nejlépe právě u něho.

Svatý Izidor pracoval na pozem-cích bohatého statkáře poblíž města Madridu. Byl zvyklý před započítím práce pomodlit se, časně ráno spě-chal do města na mši svatou a po návratu z kostela pilně oral na poli. Jeho spolupracovníci záviděli Izidoro-vi jeho dobrou povahu i pracovitost a pomluvili ho u pána, že prý místo aby oral pole, běhá do kostela. Izidor časně ráno jel na pozemek, zapřáhl volky do pluhu a oral. Vtom uslyšel vyzvánění z kostela. Smekl klobouk, volky nechal na místě a spěchal na mši. Zatím se potichu přiblížil jeho pán, aby se přesvědčil, zda mají pomlouvači pravdu. Skryl se do křo-ví, aby vše sledoval. Jaké bylo jeho překvapení, když spatřil u pluhu an-děla a jiného jak vede volky a klidně orají pole. Neříkal nic a vše pochopil. Poznal, že má pravdu zbožná zkuše-nost, že ten kdo z lásky prodlévá na mši svaté, potom dvakrát víc práce udělá.

Bohužel i u věřících tomu bývá často naopak. Považují cestu a účast na mši za ztrátu času. Jdou na boho-slужby jen podle zákona, tedy v ne-děli. Navíc přidat aspoň jednu mši ve všední den, to by těžko dokázali. V dávání Bohu z lásky ještě daleko nepokročili. Ale mohli by se o to v do-bré vůli pokusit. Znal jsem farníky, kteří ve všední den ráno nebo večer přišli ze vzdálenosti dvou tří kilo-metrů pěšky a v zimě na lyžích. Do-dnes jsou mezi námi a neváhají tu cestu podstoupit v zimě ve sněhu nebo v dešti. Kdo oběť pro Pána z lásky přináší, Boží milost a poze-h-nání si domů odnáší.

Znal jsem matku, která ztratila během několika roků celou rodinu. Napřed zemřel její muž, potom žena-tý syn, po něm vdaná dcera a nako-nec syn kněz zahynul v koncentráku. Tato žena chodila denně po cho-d-níku dlouhým náměstím do chrámu na mši a k sv. přijímání. Kráčela mlčky, šla zpřima a nikdo ji neslyšel naříkat nebo vyčítat. Nesla svůj kříž a pravidelně putovala k Tomu, který ji těšil a podpíral. Byla to tichá eucharistická duše.

V autobiografii krále a císaře Karla IV. čteme následující událost. Karel IV. ještě jako kralevic projížděl Itálii a na Velikonoční neděli zastavil v městě Pavii. Protože chtěl jít ke sv. přijímání, od půlnoci byl lačný a ráno spěchal na bohoslužby. Slavnost-ní mše se protáhla a on se vrátil z chrámu až před polednem. Vstoupil do domu, kde byl se svojí družinou ubytován. Čekalo ho tam strašné překvapení. Většina jeho služebníků zápasila se smrtí a taky za krutých bolestí zemřela. Oni nešli na mši, doma posnídali, a to jídlo bylo otrá-vené. Karel nařídil vyšetřování. Byl odhalen muž, který to udělal na při-kaz šlechtice z Milána, který se chtěl kralevice Karla zbavit. Sám Karel IV. o tom píše: Jsa chráněn milostí Boží, unikl jsem otrávení, protože jsem šel nejdříve na mši a ke stolu Páně.

Čím je člověk blíž tepelnému zdro-ji, tím víc se může zahřát. Čím se od něho víc vzdaluje, tím víc do člověka proniká chlad. Zdrojem zahřívajícím lidská srdce je Nejsvětější Srdce Ježíšovo. Ono je ohniskem planoucím láskou a bohaté ke všem, kdo ho vzývají. Chceme-li prorazit ledovou bariéru, která znesnadňuje mezilid-ské vztahy, můžeme mít úspěch jenom s pomocí Ježíše, s nímž se setkáváme při slavení Eucharistie. Není totiž možné, prodlévat rádi v blízkosti věčného Slunce a nebýt osvětlen a zahříván jeho láskou.

ÚKOL PRO JEDNOTLIVCE I SPOLEČENSTVÍ

Z katecheze Jana Pavla II. z 23. března 1994

Ve své katechezi při generální audienci, ke které se shromáždili věřící ze všech koutů světa, vrátil se Sv. Otec opětovně k naléhavé otázce laického apoštolátu. Zdůraznil, že na aktivitě laiků závisí výstavba církve, mystického Těla Kristova. **Každý křesťan** osobně je povolán ke spolu-práci na misijním poslání církve. To předpokládá jeho hluboké osobní přesvědčení, vyplývající z víry a vě-domí sounáležitosti *sensus Eccle-siae*. Je to pro každého *původní, ne-odkladný a nezastupitelný úkol dbát o rozvoj dobra ve prospěch všech* (Chtistifideles laici 28).

Posláním laiků je zvěstování evangelia uprostřed skutečností všed-ního života: v rodinném prostředí, v práci, v povolání, v kulturních a společenských i rekreačních aktivi-tách. Je mnoho těch, kteří se zasa-zují nějakým způsobem o zlepšování životních podmínek, o spravedlivější společnost. Křesťanský apoštolát spojený s těmito snahami dává vyšší smysl rozvoji přirozeného povolání a úsilí o veřejné blaho a obohacuje je o vznešenější stupeň motivace, velko-dušnosti a odpovědnosti.

Ale je zde ještě jiné přirozené po-volání, které se má uplatnit v apo-štolátu křesťanů, a to je povolání k **účasti ve společenstvích**. V nad-přirozené rovině je přirozená lid-ská potřeba sdružovat se obohacena a povznesena na úroveň *bratrství v Kristu*. Docházíme tak k znamení společenství a jednoty církve v Kris-tu vyjádřené slovy: *"Kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich"* (Mt 18,20).

Církev je k apoštolátu *spojenými silami* vedena nejen nadpřirozeným darem lásky, který nám do srdce vkládá Duch svatý (srov. Řím 5,5), ale i skutečností, že tato tendence je plně v souladu s praxí, se kterou se dnes setkáváme všude ve světě: aby se dosáhlo vytčeného cíle, spojují se síly ke společné aktivitě. *"Jen v těs-ném spojení sil je možno dosáhnout všech cílů dnešního apoštolátu a hájit společné dobro"* (AA18).

Svatý Otec zdůraznil, že potře-bujeme nezbytně rozvíjet takové for-my evangelizace, které jsou schopny **ovlivňovat veřejné mínění a veřej-né instituce**. Toho nelze dosáh-nout bez dobře organizované společ-né akce.

Proto církev naléhá jak na indivi-duální, tak na kolektivní apoštolát a Koncil dává laikům právo vytvářet k tomuto cíli sdružení a společnosti (AA 19).

Vztah takových laických sdružení k církevním autoritě je dán přede-vším základní tendencí k harmonii a spolupráci. Nebrání však nijak auto-nomii těchto sdružení. Jestliže civil-ní společnost uznává základní lidské právo svobodně se sdružovat s jiný-mi lidmi k dosažení společných cílů, pak v církvi vyplývá právo sdružovat se k dosahování náboženských cílů z křtu svatého, který dává každému křesťanu možnost, povinnost i po-třebnou sílu podílet se společným úsilím na misijním poslání církve (srov. CL, 29).

Tomu odpovídá i znění Kodexu církevního práva: *"Věřící mají právo zakládat a svobodně řídit sdružení, která působí na poli bliženské lásky nebo zbožnosti nebo usilují o pod-poru křesťanského povolání ve světě, a pořádat shromáždění k společ-nému dosažení takových cílů"* (CIC 215).

Vedle sdružení s dávnou tradicí, jako jsou rozmanitá bratrstva, nábo-ženské společnosti a třetí řády, vzni-ká v současnosti všude celá řada nových forem spolčování. Jsou to rozmanité skupiny, společenství a hnutí s nejrůznějším zaměřením a metodami, které mají všechny je-den základní společný cíl: *rozvoj křesťanského života a misijního poslání církve* (srov. CL, 29).

Pestrost těchto forem a metod je ve skutečnosti projevem *velké svo-body Ducha svatého, který respek-tuje a podněcuje nejrůznější tenden-ce, lidské temperamenty, povolání a kapacity*. I v této různosti je nutno zachovat jednotu v tom smyslu, aby-chom se *vyvarovali rivality, napětí, monopolizace a vzájemného nadřazo-vání*, neboť to všechno odporuje sa-motnému evangeliu, které naopak probouzí v nejrůznějších společen-stvích ducha spolupráce a spolu-účasti na misijním poslání církve.

Jan Pavel II. pak uvedl tato čtyři kritéria, podle nichž je možno hod-notit jednotu laického společenství s církví:

- a) *prioritní směřování ke svatosti, zdokonalování lásky a křesťanského povolání*
- b) *úkol vyznávat odpovědně kato-lickou víru ve spojení s učitelským úřadem církve*
- c) *spolupráce na cílech apoštolátu církve v činnosti uprostřed lidské společnosti*
- d) *jasné svědectví konkrétní je-dnoty a papežem a příslušným bis-kupem* (srov. CL, 30).

Na závěr vyslovil papež přání, aby v působení všech forem společ-ného apoštolátu se zviditelnilo cír-kevní společenství svou jednotou, láskou a šířením víry a svatosti ve světě.

*(Podle L'Osservatore Romano
zpracoval L. Štula)*

POLEDNÍ MŠE

Můj strýček byl mistr kovář a pod-kovář. Cesta k němu do vesnice ved-la podél polí a šlo se i lesem s ma-lým rybníčkem, který mě pokaždé vybízel, abych si tam hodil udičku, kterou jako správný kluk jsem míval s sebou. Nosovali jsme vzkazy a za to nás tetička v kuchyni vedle dílny pohostila. Někdy jsem šlapal měchy a tak jsem zblízka viděl žár výhně a jak strýček kleštěmi z ní vytáhl žele-zo, položil na kovářinu a pak roz-žhavený kov kladivem zpracovával do potřebného tvaru. Dílna byla zčer-nalá jako alchymistická laboratoř a zvonění kovu i žár výhně působily na návštěvníka přímo slavnostně.

Po otci převzal kovářnu syn Karel, můj bratránek. Vedle veškerých ko-vářských prací a kování koní zhoto-voval i umělecké mříže a jiné před-měty.

Tento pilný a dovedný mistr ko-vářského řemesla vystudoval při za-městnání navzdory bolševickému re-žimu teologii a byl v roce 1974 tajně vysvěcen na kněze. Nikdo to nevě-děl, ani jeho nejbližší, kromě bisku-pa světitele a svědků, přítomných tajnému obřadu.

Do kovářny přicházeli zákazníci, besedovali a dívali se na kování koní nebo na opravu vozu a netušili, že ten tichý a usměvavý muž v kožené zástěře přibíjí podkovy a nasazuje železné ráfy na kola vozu posvěce-nýma rukama.

Když přijel přespolní zákazník, aby si dal okovat koně, věděl najisto, že před dvanáctou hodinou utichne kovářna a bude se pokračovat až o půl druhé hodině. Na náměstí byl hostinec a tam se hospodář s pota-hem uchýlil, aby nasytil sebe a nakr-mil koníky.

P. Karel byl zvoníkem a občané měli za to, že polední pauzy používá, aby odzvonil poledne, naobědval se a chvílku si odpočinul. Mýlili se.

Nikdo netušil, že zvoník vstoupil do chrámu, zamknul za sebou dveře a v sakristii se oděl do bohoslu-žebného roucha, aby sloužil polední mši. Občané seděli doma u oběda, lidé v polích nebo v lese vytahovali z chlebníku jídlo a místní kovář místo jídla a odpočinku přistupoval k oltáři Páně. Byla to mše katakom-bální a režimem přísně zakázaná. Byla bez účasti i jediného člověka. Byli přítomni pouze andělé a duch zbožných předků. Nikdo ve farnosti nevěděl, že se v jejich kostele slouží denně v poledne mše svatá.

P. Karel mlčel statečně až do pá-du režimu. V tu dobu byl sice již vě-kem starší, ale jako kněz ještě mla-díkem. V pastoraci na veřejnosti za-zářil jenom krátce. Zhoubná nemoc mu předčasně zlomila pastýřskou hůl. Ty roky tajně celebrotané mše mu v podstatě umožnily dosáhnout vrcholu kněžské činnosti. V mlčení a tichosti sloužil Bohu a lidem.

JAK JSEM LÁĎU NAUČIL VE VĚZENÍ MODLITBU PÁNĚ

(Vzpomínka z vězení)

25. listopadu 1971 po obědě mne odvedl tzv. vězeňský "vychovatel" pan nadporučík Dvořák na 14 dní do vlhké podzemní kobky plzeňské věz-nice Na Borech, postavené za vlády Marie Terezie roku 1753. Do "korek-ce" neboli "zostřeného vězení" jsem se dostal na základě udání jednoho ze spoluvězňů.

Naštěstí mne denně vyváděli na pracoviště "Mozaika". To bylo sice také v podzemí, ale topilo se tam a při práci jsme se též potili. V pod-zemní cele se se mnou vystřídali za těch 14 dní tři vězňové. Nejmladší z nich byl Láďa Š., bylo mu asi 19 roků. Dalí mně ho do cely 7. pro-since. Dle jeho vyprávění byl jeho tatínek jako úkladný vrah odsouzen k dlouholetému vězení. Maminka se s tatínkem rozvedla a znovu provda-la. Otčím Láďu nechtěl mít doma a tak se Láďa již jako chlapec před-školního věku dostal do dětského domova. Tam se od kamarádů hodně "přiučil".

Pro majetkovou trestnou činnost již jako neploletý se dostal do věznice pro mladistvé v Libkovicích u Mostu. Jakmile dosáhl osmnácti roků, byl eskortován do tzv. pevné či jak jsme říkali "kamenné" věznice na Borech. Láďa pracoval na pracovišti "Kovo-šrot", které se stýkalo s naším praco-vištěm "Mozaika". Oběma pracoviš-tím velel jeden náčelník, nadporučík, kterému jsme pro jeho orlí nos říkali společně "Papoušek". Láďa Š. byl té-měř denně odváděn do "zaostřeného vězení" v podzemí, jako tzv. "nepl-nič". Neplnil denní pracovní normu. Ta představovala zba-vit velké množ-ství tenkých hliníkových vodičů izo-lační hmoty a ty obnažené alumi-niové drátky musely za směnu vážit 7 kg. Kdyby dal "pan velitel" Láďovi za úkol zba-vit "bužírky" měděné vo-diče, nebo alespoň hliníkové o vel-kém průměru, bylo by se mu asi podařilo splnit denní pracovní nor-mu. Ale u tenkých a navíc hliníko-vých vodičů to bylo vyloučeno. Proto Láďa "neplnil" a byl denně trestán zostřeným vězením.

Když jsem v noci ze 7. na 8. pro-since spolu leželi na holé dřevěné pryčně a chvěli se chladem, každý pod jedinou starou páchnoucí při-krývkou, nataženou až po bradu a nemohli jsme jaksi oba usnout, ze-ptal jsem se Láďi, na co v tom hlu-bokém tichu myslí. On mně sdělil, že si stále opakuje modlitbu. Zeptal jsem se ho jakou a požádal jsem ho, aby mně ji řekl. Láďa začal odříkávat dětskou modlitbičku Andělíčku, můj strážníčku... Zeptal jsem se ho,

kde a od koho se tu modlitbu naučil, když byl od útlého dětství v dětském domově a tam byla jistě výchova zcela ateistická. Láďa mně vyprávěl, jak s pomocí starších chlapců jako šestiletý prvňáček utekl z dětského domova a dostal se z Čech až k ba-bičce, bydlící v jedné vesničce jižně od Brna. Tam prý byl u babičky celý měsíc a chodil prý dokonce do místní školy. Babička ho naučila modlitbičku Andělíčku, můj strážníčku a dba-la na to, aby se ji Láďa každý večer před spaním pomodlil. Asi po měsíci byl Láďův úkryt u babičky vypátrán a Láďu si odvezla paní vychovatelka zpět do dětského domova. Zeptal jsem se pak Láďi, zda by chtěl umět nějaké další modlitby. Kupříkladu takové, které se modlí dospělí věřící lidé. Láďa přisvědčil a tak jsem mu vyprávěl o oné krásné novozákonní události, kdy apoštolé prosili Pána Ježíše, aby je naučil modlit. A Pán Ježíš je naučil té nejkrásnější modlitbě, začínající slovy Otče náš, jenž jsi na nebesích... Té modlitbě říkáme modlitba Páně, poněvadž ji nejen apoštolé, ale vlastně i celé lidstvo naučil náš Pán Ježíš Kristus. Potom jsem se opakovaně zvolna a s velkou pozorností, abych správně vyslo-voval všechna slova, tak dlouho modlil Otčenáše, až se Láďa té noci naučil celou modlitbu nazpaměť. Začal jsem krátkými slovními spojení-mi, pak celými větami, potom jsme opakovali první část Otčenáše, pak druhou část začínající prosbou Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Pak se Láďa již modlil celou modlitbu samo-statně a já jsem ho kontroloval a modlil se jen v duchu společně s ním. Zapomněli jsme na vlhký chlad, kte-rý nás sužoval a já jsem slíbil, že ho následujícího dne na pracovišti na-učím další modlitby, především ma-riánské, neboť zítra bude velký svá-tek Neposkvrněného Početí Panny Marie. Myslím, že jsme oba usinali s nádhernými pocity a já s odstupem času zjišťuji, že to byla snad nejdů-chovněji prožitá vigilie velkého ma-riánského svátku v mém životě.

Dalšího dne, tedy 8. prosince, jsem v naší pracovní cele na hnědý balicí papír, který jsme používali na lepení čtverců malých kachlíček na-psal krasopisně pro Láďu apoštolské vyznání víry a tři nádherné marián-ské modlitby Zdrávas Maria, Pod ochranu Tvou se utíkáme a Zdrávas Královno. Po pracovní přestávce v de-set hodin si mne nadporučík, zvaný "Papoušek" dal předvolat do své kanceláře. Vyšetřoval, zda jsem to byl já, kdo napsal Láďovi na hnědý papír uvedené modlitby. Krátce před-tím vytrhl Láďovi papír s modlitbami z rukou, když se je Láďa o přestávce učil nazpaměť. Přiznal jsem to. Pra-covní náčelník četl zvolna slova mod-litby Pod ochranu Tvou se utíkáme. Řekl mně, že je absurdní domnívat se, že by mladý trestanec, který ne-ctí svou vlastní rodnou matku, byl schopen uctívat matku Ježíše Krista. Vyšetřování uzavřel tím, že mně pře-četl sdělení, že jsem pro svoje účely odcizil "státní majetek", onen kou-sek hnědého balicího papíru velikosti 40 x 40 cm a že navrhuje moje další potrestání. Vůbec mně nevadilo, že si mne odpoledne na "druhém úseku" dal předvolat náš pan vychovatel, nadporučík Dvořák do své kanceláře a sdělil mně, že jsem měl již celou řadu trestů, ale dosud mi nebyl ode-brán dvoukilový potravinový balíček. Ten jsme mohli při "dobrém chování" obdržet od své rodiny jednou za dva měsíce. Tento trest jsem rád přijal dokonce s hrdo-stí, že jsem mohl troš-ku trpět pro Naši Paní, Pannu Marii.

Když nás dozorce po pracovní směně dne 8. prosince 1971 přivedl do naší cely na tzv. "druhém úseku" borské věznice, kde bylo 15 jednopo-schod'ových postelí, tzv. "dvojáků", tedy 30 vězňů, měl jsem dobrý pocit: zase budu spát v suché a teplé posteli.

Vít Lepil

I STĚNY MAJÍ UŠI

Máte rádi "důvěrné" informace? Cítíte se poctěni, když se vám někdo svěří se zprávou, kterou si máte "ne-chat jen pro sebe"? A máte okruh nejbližších přátel, jimž sami sdělení tohoto druhu poskytnete?

Zvláště nejisté jsou informace o li-dech, které známe a kteří znají nás. Druzí nám celkem prominou "kach-nu" o nějaké události, která se jich osobně netýkala, ale málokdo doká-že přejít bez prudkého pobouření a ostré odvety, slyší-li něco třeba jen mírně zkesleného sám o sobě. Do-konce může jít i o čistou pravdu, kte-rá však z nejrůznějších důvodů není příjemná a kterou se dotýčný člověk snažil skrývat. Jak se potom cítíme, když se nám třeba spolupracovník, proti němuž jsme nikdy nic neměli, podívá zpřímá do očí a řekne: "Tak tys prý o mně říkal, že..."

Je chyba, jestliže hledáme vinu u známého, který nemlčel. Často ostatně ani přesně nevíme, na koho se hněvat, když jsme věc prozradili více lidem. Nikdo se nepřizná a zlá krev se takto v podezřívání rozlévá dál. Vinu totiž neseme sami. Proč jsme vlastně povídali? Pomohli jsme aspoň tomu, kdo si měl informaci "nechat jen pro sebe"? Zřídka kdy.

Zprávu, kterou jednou sdělíme byt' jen jedinému nejlepšímu příteli, už to-tiž nikdy nemůžeme kontrolovat a stáhnout zpět. Přestává být naším vlastnictvím. Existuje jen jediná ce-sta, jak zabránit pomluvám mezi lid-mi: při všem, co jednou vypustíme ze svých úst (nebo třeba napíšeme do dopisu), předem počítejme, že se mů-že prozradit a rozšířit k uším koho-koliv. To znamená mluvit bez vyjím-ky tak, abychom mohli za svými slovy stát i v případě, že se rozne-sou. Asi budeme svého jazyka uží-vat méně a třeba si někdy se známý-mi ani nebudeme mít o čem povídat, ale to nevádí. Problém pomluv totiž nespočívá v nespolehlivosti důvěrní-ků, nýbrž v prostém faktu, že jsme něco nedobrého někomu řekli. "Neboť podle svých slov budeš ospravedl-něn a podle svých slov odsouzen" (Mt 12,37).

(vc)

SCHINDLERŮV SEZNAM

Filmový bestseller "Schindlerův seznam" amerického režiséra Spielberga zaujal světovou veřejnost včetně naší. Téma, kterým se zabývá, nesmí vymizet z paměti. Tragický osud šesti milionů Židů zahynulých v plynových komorách za druhé světové války zůstane stálou připomínkou, kam až může dovést lidstvo myšlenkový směr, jenž vypustil osobního Boha ze svého slovníku. Tím spíše potom je nutno, aby se občané seznámili s osobnostmi, které vynaložily všechno, aby alespoň minimální počet Židů zachránily z pekla nacistických plynových komor. Svitavskému rodáku Oskaru Schindlerovi náleží plným právem vděčná vzpomínka s úctou.

Ano, to je rub mince. Existuje však také její líc. Schindler, aniž bychom mu chtěli upírat zásluhy, spojené zajisté s osobními obětmi a rizikem, byl - sine ira et studio - osobou přinejmenším kontroverzní. Jeho osobní život a mravní postoj snesou zajisté mnoho kritiky, jak pozná filmový divák sám po shlédnutí "Seznamu".

Je třeba se vážně zamyslet nad tím, zda tu neleží dluh vůči jiným osobnostem, které na rozdíl od Schindlera vedly mravně bezúhonný život a jejichž motivace při záchraně Židů byla čistější. Jistě, je v pořádku, že film o Schindlerovi se natočil. Škoda však, že ještě dříve nedošlo k podobnému zpracování osudů Rau-la Wallenberga, švédského diplomata, na jehož kontě je zapsáno několik desítek tisíců zachráněných Židů. Skutečnost, že šlo o člověka bez pohoršení budících mravních kazů a nakonec obětí Stalinova teroru, by po něčem takovém přímo volala. Mohli bychom pokračovat dále... Před několika lety dostala vysoké vyznamenání Státu Izrael Polka a katolička Anjela Urbanowiczová, která organizovala úkryty pro Židy ve velkém na polském území zabraném Němci, což činila z motivace svého náboženského přesvědčení. Dalo by se mnoho psát a hovořit o kandidátu blahověšání Bernhardu Lichtenbergovi, proboštu katedrály sv. Hedviky v Berlíně, který z pověření svého biskupa Preyssinga organizoval úkryty pro perzekvované Židy a z kazateln protestoval proti pogromům, což mu vyneslo smrt v nacistickém vězení.

Není možno v této souvislosti opomenout ani papeže Pia XII., jenž nařídil poskytovat v Římě za vpádu hitlerovských vojsk úkryt Židům v klášteřích, rovněž tak nuncia v Turecku Angela Roncaliho (pozdějšího papeže Jana XXIII.), který vyvinul maximální diplomatické úsilí, aby přesvědčil tureckou vládu, že je třeba přijmout lodě s uprchlými židovskými dětmi do tureckých přístavů. Dalo by se za jisté pokračovat...

Bylo by velkou chybou - a v tom je určité riziko Spielbergova filmu - kdyby vznikl dojem, že pouze lidé s přinejmenším dobrodružnou krví jako Schindler s osobním nasazením pomáhali Židům a snažili se je vyrvat plynovými komorám. Historickou pravdou je a zůstane, že navzdory politováníhodnému mlčení a nezájmu většiny evropského obyvatelstva o osud svých židovských spoluobčanů nechyběli lidé, kteří se skutečně nasadili pro jejich obranu a záchranu. Ti, kteří k tomu byli vedeni svým katolickým přesvědčením, rozhodně netvořili mezi nimi menšinu. Ve své aktivitě se opírali o nauku církve a postoj papeže. Tuto pravdu bude třeba více a efektivněji sdělit světové veřejnosti.

Radomír Malý

JAK NÁSLEDOVAT PŘÍKLAD SVĚTCŮ?

Protože jsem se s tím stále znovu setkával, pochopil jsem jednu věc: jak falešně je pojetí, které jsem si vytvořil o svatosti, o níž usiluji. Při svých jednotlivých činech, při svých malých pochybeních, která jsem si ihned uvědomil, jsem si stavěl před oči postavu některého světce a učinil jsem si předsevzetí, že ho budu napodobovat ve všech věcech do detailu, právě tak jako když nějaký malíř kopíruje obraz od Rafaela. Vždycky jsem si říkal: Kdyby se dostal sv. Alois do té či oné situace, jednal by tak a tak, tohle by neudělal, tamto také ne atd. Tak jsem však nikdy nedosáhl toho, co jsem si představoval, že bych měl dělat - a to mě znepokojovalo. Je to nesprávný systém. Ze ctností světců musím přejímat jen to, co je podstatné, a ne i to, co je vedlejší. Já nejsem sv. Alois, a nemohu se proto posvěcovat přesně tak, jak to dělal on, ale tak, jak to vyžaduje moje odlišná bytost, můj charakter, moje odlišné životní podmínky. Nemusím být pečlivou otročkou reprodukci nějakého typu, třeba sebedokonalejšího. Bůh chce, abychom následovali příklad světců takovým způsobem, že si přivlastníme živé jádro jejich ctností, přetvoříme ho ve svoji krev a přizpůsobíme ho své zvláštní situaci a okolnostem. Kdyby byl sv. Alois tím, kdo jsem já, stal by se svatým jinak, než se stal.

(Z duchovního deníku Jana XXIII., 16. 1. 1903;
přel. Zdeněk Fišer)

ZA OBRODU RODIN

Jako by bylo neodpovědné dovolit řídit auto někomu, kdo nemá k tomu patřičné školení, tak riskantní a nebezpečné je i uzavírání manželství bez předchozího poučení. Na to bohužel je pamatováno velmi málo.

Současná společnost je nemocná až krizová, jak ukazuje i Máchova studie "Mezilidské vztahy v moderní společnosti". Nikdo nemůže dát, co sám nemá. Platí to samozřejmě i o rodině. Je-li tato výchovně narušená nebo zanedbaná, pak nemůže dost dobře vychovávat děti. Kdysi jsme se hrozili "bezprizorných", jak o nich psal ruský pedagog Makarenko za komunistického režimu. Dnes však máme podobné problémy s naší mládeží. Stoupající kriminalita to dokazuje. Protože je rodina základem národa, státu i církve, je nezbytně třeba osvobodit ji od zbytků deformací minulé totality, což odpovídá i záměru Mezinárodního roku rodiny u nás. Tomuto úseku společenského života by se měla věnovat zvýšená pozornost, neboť cesta obrody devastovaného národa začíná obnovou rodin. V nich jsou přece kořeny církve i národa. Chceme-li zlepšit a zkvalitnit výchovu, musíme začít u rodiny, která je zdrojem národního i církevního života.

-jh-

ZE SVĚTA...

* Sudetoněmecké krajanské sdružení vyzvalo spolkovou vládu, aby odvolala profesora Ferdinanda Seibta z německo-české komise historiků za jeho údajně "protisudetské postoje". Námitky se týkají jeho knihy "Německo a Češi".

KATOLÍCI PRO ŽIVOT

Římskokatolický arcibiskup Moskevský Tadeusz Kondruszewicz vydal pastýřský list, v němž naléhavě vyzývá ruské katolíky k akcím na obranu nenarozeného života. Z jeho popudu se stala problematika interrupcí hlavním tématem postních kázání v katolických kostelích Ruska.

Statistiky uvádějí, že v Rusku r. 1991 připadaly na jeden porod více než dva potraty. Arcibiskup Kondruszewicz připomenul slova Sv. Otce americkému prezidentu Clintonovi: Ameriko! Chceš-li spravedlnost a mír, braň život. Tato slova platí podle představitele ruské katolické církve i pro Rusko.

VOJENŠTÍ KNĚŽÍ

Smlouvu o duchovní službě pravoslavných kněží v ruské armádě podepsali v Moskvě ministr obrany P. Gračov s patriarchou Moskvou a celé Rusi Alexijem II. Ministr Gračov při té příležitosti prohlásil, že náboženská formace mladých mužů v armádě je velice důležitá pro jejich mravní vývoj.

PROTIKŘESŤANSKÝ TEROR V UGANDĚ

Bandité na severu země surově zavraždili 35-letou argentinskou misionářku Moniku Loyartovou. Několik málo dní předtím byl unesen španělský kněz Paolino Guller a dvě místní řeholnice z kongregace Marie Neposkvrněné. Tyto teroristické akce proti kněžím a řeholnicím ze strany ilegálních skupin v poslední době narůstají.

KARDINÁL GLEMP OPĚT PŘEDSEDOU

Polská biskupská konference opět zvolila za svého předsedu pri-mase-arcibiskupa hnězdenského a varšavského kardinála Józefa Glem-pa. 65letý kardinál byl zvolen do té-to funkce již potřetí. Ve svém proje-vu dojatě děkoval svým spolubra-třím za důvěru, kterou mu už tolik let projevují.

CESTOVNÍ KANCELÁŘ "CHRISTOPHORUS" VÁM NABÍZÍ TYTO POUTNÍ CESTY:

Pout' FATIMA	1. den - odj. Olomouc, příp.	2. den - Stuttgart	3. den - Remeš - Paříž	
	LURDY	jiné místo nástupu		
Lurdy	LA SALETTA	4. den - Paříž	5. den - Paříž	6. den - Nevers -
de	PAŘÍŽ	7. den - Lurdy	8. den - Lurdy	9. den - Santiago
	Compostella			
Montserrat		10. den - Fatima	11. den Fatima	12. den -
		13. den - Avignon - La Saletta	14. den - La Saletta	15. den - Altötting
		16. den - Melk - Olomouc, příp.		
		jiné místo výstupu		

Termín: 13. 5. - 28. 5. 1994, číslo poutě 94-05-13/351-01

Cena: 6.470,- Kč + 600FRF + 150 DEM za ubytování

+ 200 FRF + 50 DEM dopor. kapesné (tj. cca

7.700 Kč).

V ceně: doprava, pojištění, průvodce, ubytování 9x, celodenní strava 14x

Pout' FLORENCIE	1. den - odj. Olomouc, příp.	2. den - Florencie - Řím	3. den -	
Řím		jiné místo nástupu		
	ŘÍM			
Subiaco	ASSISI	4. den - Řím	5. den - Řím	6. den -
Padova	PADOVA	7. den - San Giovanni Rotondo/	8. den - Assisi	9. den -
		Pater Pio		
		10. den - Padova - Benátky	11. den - Olomouc, příp.	
			jiné místo výstupu	

Termín: 3. 6. - 13. 6. 1994 číslo poutě: 94-06-03/39-01

8. 6. - 18. 6. 1994 číslo poutě: 94-06-08/39-02

Cena: 3.600 Kč + 120.000 ITL za ubytování

+ 50.000 ITL doporučené kapesné.

V ceně: doprava, pojištění, průvodce, ubytování 7x, celodenní strava 9x

Při poutích je nutné počítat s tímto duchovním programem:

- 1/ Denně mše sv. (bude-li přítomen kněz)
- 2/ Denně modlitba breviáře (ranní chvály - během dne - nešpory)
- 3/ Den se začíná i končí společnou, byť krátkou modlitbou
- 4/ Společná modlitba růžence
- 5/ Duchovní četba, buď živá, nebo magnetofonový záznam
- 6/ O večerech, bude-li to možné, náboženský videofilm

Každý poutník by měl před začátkem pouti svou duši očistit ve svátosti smíření (sv. zpověď).

NEBEZPEČÍ ODLIDŠTĚNÍ

V současné době hrozí nebezpečí odlidštění společnosti. "Jedinec je dnes často drcen mezi dvěma póly, státem a trhem. Mnohdy vzniká do-jem, že člověk je zde pouze jako vý-robce a spotřebitel zboží nebo jako předmět státní správy. Zapomíná se na to, že konečným cílem lidského soužití není trh ani stát, neboť sám člověk má jedinečnou hodnotu, jíž mají stát a trh sloužit" (Centesimus annus, V.49).

Zatímco v komunistické společnosti byl člověk vystaven přímému náporu moci a otevřenému násilí, v němž byl zbavován svých lidských práv, ve spotřební společnosti je od-lidšťován rafinovaněji. Nyní je lákán a váben na trh, aby tam koupil něja-ké zboží nebo službu, často ubohé jakosti. A za to má zaplatit vším, co má, a konec konců někdy i svou vlastní duší. Když tomu podlehne, tak přijde o to nejdražší co má, o vy-hlídku na věčný život. Ochudí tak sám sebe o Boží přítomnost, a Boha ještě víc - o vlastní duši. Právě na tomto trhu se člověk stává pouhým předmětem, pouhou věcí. Sama jeho pracovní síla, jeho ruce, jeho mozek, jeho obrazotvornost a vynalézavost zde pozbývají lidskou hodnotu a mě-ní se v pouhé zboží.

Ve vyprahlém prostředí spotřební společnosti je člověk jako lidský tvor docela opomíjen. Někdy se mu o-všem i zde může dostávat nějaké pomoci ze strany státu. Nicméně také přitom hrozí nebezpečí, že stát s ním bude zacházet rovněž zcela neosobním způsobem. Když vás ně-kdo přepadne a okrade, ohlásíte to na policii. Předně vás tam zarazí ne-osobní a úřední tón. Nepochybně vás roztřpčí i to, že s vámi budou jednat jen jako s případem. Zanesou si vás do statistiky. Nakonec s vámi začnou jednat skoro jako s podezře-lým. Začnou se vyptávat, jak to, že jste takovou věc, která vám byla ukradena, vůbec vlastnili, a možná projeví i pochybnost, jestli jste ji kdy vůbec měli. Když se stanete svěd-kem autonehody a přihlásíte se, bu-dou vás obesílat z různých soudů a prokuratur, a když nepřijdete, po-hrozí vám pokutu.

Tak je člověk ve spotřební společnosti drcen mezi dvěma kameny - státem a trhem. Někdy se to soukolí, do něhož je člověk vtahován, zdá být docela ucelené a zapadající do sebe. Když třeba ministerstvo vnitra může někde prodávat někomu informace o důvěrných záležitostech různých lidí, činných ve veřejně-politickém nebo církevním životě. Hrozí nebez-pečí, že přesně totéž, co podnikala komunistická tajná policie, včetně odposlechů soukromých telefonních hovorů a jiného nahlížení do intim-ního života člověka, se může dít i ve spotřební společnosti s nálepkou de-mokracie, jenže tentokrát za účelem obchodu s důvěrnými informacemi. Kdo by je koupil? Třeba bohatí ne-přátelé církve nebo politická strana, kterou se v tu chvíli rozhodli pod-pořit, aby mohla vyjít vítězná z vo-lebního boje. I to nejvlastnější, co přirozeně přísluší jen lidskému já, je v takové státně-tržní mlýnici roz-drceno.

A přitom se budou vést nabub-řelé řeči o tom, že láska a pravda musí zvítězit, a člověka že je třeba chápat jako toho, komu i stát i trh mají sloužit. Na člověka se ovšem opravdu nelze dívat jenom jako na toho, komu se něco prokazuje nebo komu se poskytuje nějaká služba. Je nutno mít pochopení také pro je-ho vnitřní hodnotu, pro jeho osobu, pro jeho lidskou důstojnost. Když jde o to, co je pro člověka nejvíce důvěrné a nejlépe zpeněžitelné na trhu s důvěrnými informacemi, tak jsou to kromě jeho osobních slabostí a tajných hříčků, také záležitosti je-ho rodinného života.

Svatý Otec připomíná, že k pře-konání přehnaného důrazu na uplat-nění se jedince, jaký je vlastní spo-třební společnosti, je zapotřebí "ur-čitě snahy o vzájemnost a lásku. Ta začíná v rodině oporou, kterou si manželé vzájemně poskytují, a pak vzájemnou péčí jednoho pokolení o druhé. Rodina se tak stává i pra-covním a vzájemným společenstvím. Stává se však, že rodina, je-li ochot-na dostat svému poslání, zůstane bez nezbytné podpory státu."

Když se k této lhostejnosti státu k rodině přidá ještě vypočítavá sna-ha různých nepovolaných očí a uší, která by ráda něco vykořistila z lid-ské bídy, dovršuje se tím zkáza ro-dinného života.

"Je tedy nezbytně nutné podpo-rovat nejen rodinnou, nýbrž i sociál-ní politiku, jejímž hlavním cílem musí být rodina sama. Jí je nutno pomáhat poskytováním odpovídajících prostředků při výchově dětí i při péči o staré občany" (CA,49).

Péče o rodinu musí být spojena se sociální politikou. Jinak by se už od dětství vytvářely v člověku před-poklady odosobnění. Už tam, kde člověku chybí od dětství příležitost prožívat pokoj a lásku rodinného prostředí, a postrádá toto kulturní zázemí, už tam se tvoří názorové zá-klady nezdravé vypínavosti jedince, který se cítí všude cizincem a zápasí s odcizením.

Člověk to sice všechno potřebuje, ale nežije pouze pro to. Neobejde se bez státu, který uspořádává různé vztahy k obecnému blahu. Neobejde se bez trhu, kde získává prostředky k zaopatřování jedince a jeho rodi-ny. Nicméně "člověk je především bytostí, která hledá pravdu, snaží se žít podle ní a odhalovat její tajemství v trvalém dialogu, který zahrnuje i minulé i budoucí pokolení" (CA,49).

Tyto myšlenky by měly být po-vzbuzením zejména pro ty, kdo do-vedou takové služby lásky prokazo-vat, jak pro rodiny, tak pro soused-ství, obecní společenství, farní spole-čenství a celý Boží lid, aby láska a úcta k člověku a jeho hodnotám ješ-tě více rostla.

GREGORIÁNSKÝ CHORÁL

Gregoriánský chorál vznikl již od prvního století, a to z chrámo-vého židovského zpěvu. Křesťané převzali zpívání žalmů a zároveň s liturgií se tvořil křesťanský liturgický zpěv.

Ve 4. stol. k responsoriálnímu zpěvu zavedl sv. Ambrož zpěv an-tifon a hymnů. Na tomto základě se rozvíjely různé druhy chorálu. Řím-ský způsob chorálního zpěvu byl po-prvé zorganizován pravděpodobně za papeže Damasa I. (+384). Scholou zpěváků byl horlivě pěstován a ší-řen. Papež Řehoř Veliký jej v 6. sto-letí zreformoval a nově uspořádal. Proto se tento druh chorálu nazývá gregoriánským. Řehořovo Antiphonarium se stalo pravidlem liturgic-kého zpěvu celé západní církve.

Dobou největšího rozkvětu grego-riánského chorálu byl středověk, i když porozumění a zájem začal mi-zet již od 14. století pod vlivem poly-fonie. Přesto se gregoriánské melo-die celkem dobře zachovaly až do konce 16. století. V 17. a 18. století sice vycházela nová vydání chorál-ních knih, ale s melodiemi zcela li-bovolně změněnými.

Od poloviny 19. století začali hu-dební odborníci s láskou studovat středověké melodie gregoriánského chorálu. Střediskem tohoto hnutí se stalo benediktinské opatství v Soles-mes ve Francii. Jeho mniši prozkou-mali dokumenty po celé Evropě a ukázali světu gregoriánský chorál v jeho prvotní neporušenosti a čis-totě.

Dnes se opět začínají ozývat ne-příznivé hlasy. Nejedná se o nic no-vého - zatímco však dříve byl chorál považován za něco nedokonalého, dávno překonaného polyfonií a no-vější hudbou, tak dnes je označován za cosi nepřirozeného, citového a po-slucači jsou vybízeni k následování do období před chorálem, k hudbě jednodušší, pohanské. Takové úsud-ky snad pramení z neznalosti grego-riánského chorálu a nepochopení jeho krásy, kterou obdivovali takoví skladatelé jako Fr. Liszt, Richard Wagner, Antonín Dvořák, J. B. Foer-ster a jiní. Ludvik van Beethoven použil dokonce gregoriánské motivy a tóniny i ve své 9. symfonii s Ódou na radost.

Zájemci o poznání kvalitního přednesu chorálu mají v současné době *nevšední příležitost*: novinku na magnetofonových kazetách - gre-goriánský chorál o Matce Boží *Ave Maris Stella* (str. A - Nešpory; str. B - Mše svatá o Neposkvrněném po-četí Nejsvětější Panny Marie) v podá-ní Scholy Gregoriánských kleriků Vyššího duchovního semináře Otců Paulinů v Krakově na Skalce. Nelze se nepřipojit k přání Otců Paulinů: *"Ať se gregoriánský zpěv, od věků nejsvětější zpěv, ke ctí Neposkvr-něné nese jako modlitba před trůn Božího majestátu. Necht' nám všem pomáhá utřídit myšlenky i srdce na úmysly svaté Marie Panny."*

(hlavní použitý pramen:

P. Dr. Antonín Čala OP:

Duchovní hudba)

Magnetofonovou kazetu *Ave Maris Stella* (86,- Kč) si objednejte na dobírku na adrese :

Jaroslav Novotný
Skrětova 35
301 27 Plzeň

Zároveň můžete objednat i další chorály na MC kazetách (á 86,- Kč):

- *O Duchu svatém*
(Veni Lumen Cordium)
- *O Matce Boží*
(Alma Redemptoris)
- *Za zemřelé*
(Requiem)
- *O Svatých Andělech*
(De Angelis)
- *O Matce Boží Jasnohorské*
(Ora pro Nobis)

Objednáte-li si všech šest magneto-fonových kazet, neúčtujeme ani poš-tovné, ani balné.

(Cena pro majitele čtenářského konta: á 76 Kč a další výhody).

Ke každé zásilce firemní katalog zdarma (více než 200 titulů na MC a CD, na 50 druhů videokazet aj.).

Liturgická hudba musí být posvátná, umělecká a všeobecná.

”Tyto vlastnosti jsou v nejvyšším stupni v gregoriánském chorálu, který je proto vlastním zpěvem římské církve, jediným zpěvem, jež zdědila po praotcích, jež žárlivě strážila po dlouhá staletí ve svých liturgických knihách a jež nejnovější bádání tak šťastně přivedlo k je-ho původní ryzosti a čistotě.”

Sv. Otec Pius X.

MARIA VE SVĚTLE VÍRY (12)

7. Maria stálá Prostřednice všech milostí (1)

(Leo Scheffczyk)

V plánu spásy vystupuje Maria nejdříve jako druhá, nová Eva. Jestliže oběma Evám přísluší titul "Matka živých", - Marii tím více, neboť ona porodila Původce života - zrodila se i myšlenka o podobnosti Marie a církve; neboť i pro církev platí onen biblicko-křesťanský po-jem nevěsty Božího Syna, který se s ní v Duchu svatém zasnoubil, aby jako Matka rodila pro Boha nové syny a dcery. Avšak tam, kde žila myšlenka o panenském mateřství církve, musela se projevit i podob-nost mezi Marií a církví. Tak se roz-šířil obraz Maria-Eva do obrazu jed-noty mezi Marií a církví. Tato jedno-ta a sounáležitost nesmí být chápá-na jako nerozlišovaná totožnost. Ví-me dobře o rozdílu mezi Marií a církví a můžeme říct se sv. Augus-tinem: "Maria porodila tělesně Hlavu tohoto těla. Církev rodí duchovně údy k této Hlavě, u obou nebrání panenství plodnosti a plodnost pa-nenství" (De virgin. 2). Jednota tedy neruší rozdílnost, jaká existuje mezi celým tělem a nejvznešenější částí tohoto těla. Jakkoliv v paralele Eva-Maria i ve vztahu Maria-církev závisí pravdivost na Mariině příslušnosti ke Kristu, druhému Adamovi, na její spřízněnosti s Pánem nebo na její roli Kristovy společnice. Především v tom, jak se Maria zrcadlí v církvi (a naopak) a při vzájemném prostu-pování těchto velkých existencí vy-stoupila do popředí Maria jako slu-žebnice, panna a matka v roli té, která náleží Kristu a která je jeho společnicí.

Tím však ještě nebylo vysvětleno, v jakém smyslu platí, že Maria (jako církev) mohla být pojímána jako společnice, partnerka a pomocnice Kristova. Bylo docela dobře možné postavit ji do role čisté pasivity, v níž pouze trpně přijala ve svém těle v Duchu Boží Slovo, nebo do ro-le pouhé průchozí brány pro život Kristův. Ale při takovém pasivním pohledu na Marii by ztratily svou oprávněnost jak postavení Marie jakožto Evy, tak Mariina podobnost s církví. Především však takovou pasivní roli nepřipouštěly nezbytné předpoklady těchto rolí v panenství, mateřství, v předvykoupení (uchrá-nění od dědičného hříchu), jakož i v dokonalém vykoupení (tělesné nanebevzetí a existence u oslavené-ho Syna); neboť duchovní i tělesné panenství, které bylo obsaženo v je-jím "Ano!" k andělovu poselství, a její duchovní a tělesné mateřství vůči Synu člověka nepředstavují nic pasivního, co by Maria nechala jen prostě projít skrze sebe. Už jako lidské matce ji nemůžeme přiřknout jen čisté pasivní roli při porodu a výchově Dítěte. Jak by to však bylo se spásným božským mateřstvím Panny Marie, k němuž Bůh potře-boval souhlas od Panny a Matky?

Jak by vůbec bylo možné všech-nu Mariinu službu, její služebné by-tí, které prokázala při početí a při po-rodu, které pak prokazovala během celého Kristova života a jež nejdoko-naleji osvědčila pod křížem, označit za čisté pasivní podstoupení?

Dokonce ani Mariino uchránění do dědičného hříchu ani její Na-nebevzetí neznamenají pro Marii čisté trpné události; dostávají totiž svůj smysl z vykupitelských souvis-lostí a z Mariina přiřazení ke Kristu, které předpokládalo předem Mariino konání a jednání. Bylo to Mariino spolupůsobení při díle a v díle vy-koupení.

Křesťanská tradice zvolila pro to relativně časně výraz a obraz Maria Prostřednice. V náznaku jej nachá-zíme již u Irenea Lyonského, když označuje Marii "Obhájkyně Evy", která zrušila Evino zadlužení, nebo když ji nazývá "Příčina spásy". Zde se již bere v úvahu Mariina sou-činnost na díle spásy, čímž se myslí, že Maria učinila něco, co prospělo celému lidstvu. Tím byla současně uznána jako spojující článek mezi vykoupením a člověkem, tzn. zauja-la místo prostřednice. V tomto prv-ním pojetí myšlenky o Marii jako Prostřednici byl rozhodující důvod položen především do Mariina ma-teřství, tzn. byla zdůrazněna vánoční událost ve svém vykupitelském vý-znamu. To bylo zcela oprávněné, neboť již příchod Božího Syna mezi lidi a jeho spojení s nimi uchopilo svět v jednom bodu a přeneslo jej z hrobu k životu. Maria při tom posloužila nesporně jako zprostřed-kující instance; neboť v ní se usku-tečnilo spříznění Syna s lidstvem, jak obrazně říká církevní Otec, "jako ve svatebním pokoji". Ale tento obraz nesmíme špatně pochopit, jako kdyby Matka Boží předsta-vovala jen vnější místo nebo dílnu pro přípravu spásy. Bylo to všechno myšleno po výtce jako její lidská a osobní spoluúčast, tedy plně odpo-vědná spolupráce. Tak mohl jeden neznámý církevní spisovatel,

kteřý působil po koncilu v Efezu, říci: "Ona je Prostřednicí mezi nebem a zemí, neboť ona dokonala jejich spojení (cit. z H. M. Köster 1,99). Jiří z Nikomedie (+ po r. 879) nazývá proto Marii pro její spolupůsobení při vtělení "vyslankyně nebo zplno-mocněná" lidstva.

V důsledku určité vnitřní souvislosti byly v Mariině zprostředkujícím působení při vtělení ve prospěch a v zájmu lidstva rozvinuty i další související pravdy, předně že Maria své konání dokonala místo lidstva a v je-ho zastoupení. Mezi nimi stála také myšlenka, vycházející ze skutečnosti smlouvy spásy, totiž že Bůh svou smlouvu neuzavřel nikdy bez souhlasu druhé smluvní strany a že své spříznění s lidstvem si nevynutil, stejně jako při udělení milosti lidem zapojil (tajemným způsobem) do hry i jejich svobodu a nikdy člověka ne-znásilnil. Ale poněvadž souhlas ne-mohl dostat od lidstva jako celku, došlo k němu skrze jednoho, v za-stoupení všech ostatních. Tím byla Maria.

Tento Mariin souhlas udělený v zastoupení celého lidstva můžeme ozřejmit slovy Panny Marie ve vyprávění o dětství Ježíšově. Tak nechává výše citovaný Ireneus Lyonský za-zníť Magnificat Matky Boží (Lk 1,46-55) jménem celé církve. Ale ještě přesvědčivěji mohl poukázat na zá-stupnou roli poukazem na Mariin souhlas při rozhovoru s andělem (Lk 1,38). S jakou básnickou dramatič-ností a s jakou hloubkou nábožen-ského přesvědčení přemýšlel o Ma-riině zastupitelské úloze, ukazují působivá slova sv. Bernarda z Clair-vaux (+1153): "Anděl čeká na tvou odpověď ... i my čekáme ... jakmile dáš souhlas, budeme osvobozeni ... celý svět čeká u tebe na kolenou ... od tvého slova závisí spása celého lidského rodu". Tuto skvělou poctu Panně Marii od sv. Bernarda, dra-maticky stylizovanou a ozdobenou pravdu formuloval později sv. Tomáš Aquinský (+ 1274) v precizní teo-logické formulaci, když o andělském zvěstování prohlásil: Tato událost měla "ukázat, že (vtělení) je svým druhem duchovní uzavření sňatku mezi Synem Božím a lidským rodem; a proto byl při Zvěstování onen sou-hlas Panny očekáván jménem celého lidského rodu" (Summa Theol. 3,30,1). Maria tedy jednala místo lidstva. Byla tedy v postavení spojovacího článku, který je součástí dějin spá-sy. Nikde jinde se nedostává jejímu zprostředkujícímu podílu výrazněj-šího vyjádření, které vždy vypovídá i o její aktivitě a spolupůsobení. Ma-riino prostřednictví bylo chápáno vždy ve smyslu jejího spolupůsobení a součinnosti na Vykupitelově díle.

Bylo však z určitého hlediska (způsobem dosud popisovaným) dá-váno do souvislosti s božským ma-teřstvím a s událostí narození. Maria spojila lidstvo s Kristem nejprve či-nem, jímž darovala Vykupiteli lid-ské tělo a lidskou přirozenost.

Obrazně řečeno byla prostřednicí a spolupracovnicí na díle spásy nej-dříve u jeslí. Ale již sama vánoční událost nebyla bez předznamenání a bez určité předtuchy kříže. Tak říká jeden znalec vývoje článků víry v souvislosti s chválou vyslovenou Ireneem Lyonským na Mariinu roli Prostřednice: "Jesle a kříž byly utě-šenou protiváhou k ujařmujícímu stromu v ráji" (G. Söll). Muselo tedy nutně dojít k tomu, že v době pro-hloubeného vědomí víry o zprostřed-kující roli Mariině byla připojena do mariánského myšlení i Mariina při-tomnost pod křížem. Bylo to tím spíše oprávněné, že biblická scéna dává k tomuto přesvědčení podnět.

Podívejme se nyní na mariánsko-mariologický významu Mariina místa pod křížem jejího Syna. Jinak velmi kritický evangelický exegeta R. Bult-mann k němu říká: "Tato scéna má nepochybně symbolický význam. Matka Ježíše, který pní na kříži, představuje židovské křesťanství, které překonalo pohoršení kříže. Po-hanské křesťanství představované učedníkem - miláčkem Páně je vy-zváno, aby ono křesťanství uctívalo jako matku, ze které vzešlo". Tím je ovšem podána jen jakási kolektivní významnost Mariina, která neprá-vem přehlídí osobní aktivitu Matky pod křížem. Písemný výklad církev-ních otců vyzvedl na této scéně také individuální a osobní smysl ve vztahu k Marii. Při tom v těch dvou zvoláních Ježíšových: "Ženo, hle, syn tvůj!" a (řečeno k Janovi) "Hle, mat-ka tvá!" (Jan 19,25-27) je možno vidět nejen Ježíšovu starost o svou Matku. Kdyby hlavním motivem Ježíšova výroku byla jen tato sta-rost, obrátil by se Ježíš nejdříve k Janovi, aby mu svěřil svou Matku. A že by pak Jan také potřeboval ochranu a musel být svěřen do péče Marii, to by byl zcela neodůvodněný dohad.

Proto je zde podle názoru a tra-dičního výkladu Písma míněno jiné zdůvodnění. Jan jako miláček Páně je typem a pojmem společenství, které zůstává s Kristem. Toto spo-lečenství je svěřeno Ježíšově Matce, a to podle smyslu čtvrtého evangelia v okamžiku, kdy Ježíš je povýšen na kříž a Maria je tomu přítomna.

Doba církevních otců viděla v té-to události dále ten smysl, že Maria jako Ježíšova Matka přijímá zde od svého Syna spásu, a v okamžiku, kdy se dokonává vykoupení, znovu počíná, což představuje rozšíření onoho prvního přijetí při andělském zvěstování.

(Překlad Lubomír Štula)

Jedna má kamarádka si přála navštívit Otce Pia v den 25. výročí smrti jejího bratra. Šla jsem také, protože jsem chtěla jít k Padre Piovovi ke zpovědi. Ta přítelkyně měla obrovskou starost o osud svého bratra, protože málokdy chodil do kostela a na smrtelné posteli se nevyzpovídal. Měla obavy o jeho spásu.

Když přišla do San Giovanni Ro-tondo, hned se šla zpovídat P. Piovovi. Vysvětlila, kdo je, řekla mu o smrti svého bratra.

Slova Otce Pia byla: "Byl zachráněn pro své veliké milosrdenství." Opravdu, byl doktor a často léčil zadarmo ty, kdo neměli čím zaplatit.

(z knihy "Otec Pio, jak jej vidí Mary Pyle", vypráví Carmela Marocchino, přítelkyně Mary Pyle)

MALÝ SLOVNÍK "NOVÉHO VĚKU"

Na tomto místě systematicky vy-světlujeme obsah některých pojmů, s nimiž můžete přijít do styku v rámci propagace hnutí Nového věku (New Age), které se na plno rozběhlo i v našich sdělovacích prostředcích. Slova označená v textu */ budou v tomto slovníku postupně vysvětlena.

GAIA

Jméno pocházející z řecké mytologie (bohyně Země, někdy nazývána také Gé, která vznikla z prapůvodního chaosu a byla matkou Titánů a Gigantů, kteří se bouřili proti olympskému nebi). Pro vyznavače pseudonáboženství */New Age se stala symbolem ženského božství, které má v epoše */Vodnáře nahradit dosavadního "mužského" Boha. Gaia zosobňuje moudrost, která je skryta v kosmu, nebo také */animistickou představu Země jako praměti všeho živého a symbol plodnosti. Abychom poznali a uvědomili si to, co tato bohyně, prostupující nyní již nejen Zemi, ale celý vesmír, a tedy také nás, nevědomky tuší, musíme se povznést pomocí */transcendentální meditace. Ta nám má také zpřístupnit její životní síly a energii. Znovuobjevení Gaji v ideologii New Age znamená návrat k mytickému matriarchátu a nástup nadvlády ženského senzitivismu a intuice, které mají nahradit dosavadní mužský racionální pragmatismus. Z kultu znovuzrozeného */panteistického ženského božstva čerpá svou inspiraci na př. */hlu-binná ekologie, */feminismus, ale také morálka sexuální nezávanosti.

KŘESŤANSKÉ NAKLADATELSTVÍ CESTA, VYMAZALOVA 4, 615 00 BRNO, TEL./FAX 05/45 21 64 05 NABÍZÍ

Agnes Leakey Hofmeyr - Překročit násilí

Autorka líčí své dětství a vzrušující život mezi divokými zvířaty v Keni. Po letech strávených ve školách v Anglii a zvláště po násilném africkém povstání Mau-Mau se její život zcela mění. Prorokyně tohoto hnutí totiž prohlásila, že bohům musí být obětován dobrý bílý muž. Je to právě autorčin otec, který je rituálně pohřben zaživa na hoře Kenya. Jeho dcera se proboují v temnotách, ptá se na smysl zla a utrpení.

(brož., 112 str., cena 32 Kč)

Viktor E. Frankl - Vůle ke smyslu

Vybrané přednášky o logoterapii (S příspěvkem Elizabeth S.Lukasové). Sborník kratších prací čelného světového psychiatra přináší originální pohled na problematiku neuroz v současném světě (hlavní příčinu vidí ve všeobecné ztrátě smyslu) a jejich psychoterapie. Práce není určena pouze specialistům v psychiatrii, ale všem zájemcům o filozofické otázky smyslu života, lidského bytí a poslání člověka ve světě.

(brož., 216 str., cena 59 Kč)

Dopis z Taizé

Informace z komunity v Taizé, obsahuje úvahy bratra Rogera, meditace, aktuální zprávy z křesťanského světa. Vychází 6x ročně, cena celoročního předplatného je 42 Kč.

Tuto a jiné knihy si můžete zakoupit v naší prodejně v Brně, Rašínova 5 (naproti kostela sv. Jaku-ba), tel.05/42 21 16 21 a dalších křesťanských knihkupectvích.